

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีสื่อประสม (multimedia) เป็นเทคโนโลยีที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมากในการผลิตซอฟต์แวร์ทางการศึกษา เพราะเทคโนโลยีสื่อประสมสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอด้านกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เกมส์ ภาพยนตร์ ข้อความ เสียง และภาพนิ่ง ในวงการการศึกษามีการนำเทคโนโลยีสื่อประสมมาใช้ในการตอบสนองการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เนื้อหาสาระ และวิชาการต่างๆไปสู่ผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยการใช้ซอฟต์แวร์นี้มีทั้งรูปแบบที่ผู้สอนเป็นผู้ใช้ในการสอน หรือผู้เรียนใช้เพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ของเนื้อหาต่างๆ เทคโนโลยีสื่อประสมทางการศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษามีประโยชน์ เพราะความสามารถในการสร้างสถานการณ์จำลองตามทฤษฎีการจำลองสถานการณ์การเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ : 2001 : 1)

ผลจากการนำเสนอบทเรียนเทคโนโลยีสื่อประสม สามารถเลียนแบบการสอนของครูผู้สอนได้อย่างดี ทำให้การเรียนรู้ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสหลายๆส่วนทำได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้รวดเร็ว ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและจำได้มากขึ้น (ปิตมณัส บันลือ, 2544 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับสุกรี ยีดิน (2544 : 22) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีสื่อประสม สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี เพราะมีภาพและเสียงช่วยให้กระบวนการจำและการเรียกความทรงจำ และที่สำคัญผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้และระดับความสามารถในการเรียนแตกต่างกันสามารถใช้สื่อในการเรียนได้ตามที่ต้องการ ผู้เรียนสามารถกำหนดลำดับและเวลาในการเรียนได้เอง ผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาการเรียนรู้หรือข้ามเนื้อหาบางเนื้อหาที่เรียนแล้วไปได้ ผลจากการยืดหยุ่นของการเรียนในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดชอบการเรียนรู้ สนใจ และติดตามการเรียนมากขึ้นได้ รวมทั้งอาจสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเองได้ตลอดเวลา (กรมวิชาการ, 2545 : 23)

ปัจจุบันการสอนวิชาดนตรีไทย ดนตรีสากล และนาฏศิลป์โดยเฉพาะการขับร้องเพลงไทยเดิมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในทุกช่วงชั้น เพราะเป็นการสอนให้เยาวชนเห็นคุณค่าและเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติอย่างแท้จริง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ห้วงพาทย์วิจารณ์คุณค่าของเพลงไทยเดิมและสามารถ

ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่อดนตรีไทยได้อย่างอิสระรวมทั้งตระหนักว่าดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาของไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 18) จากประสบการณ์การสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของผู้วิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 – 2553 เป็นเวลา 29 ปี และจากการสังเกตการสัมภาษณ์ ผู้เรียนและเพื่อนครูในกลุ่มโรงเรียนเทศบาลเมืองชะอำและโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่นๆพบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพลงไทยเดิม เพราะผู้เรียนมองว่าเป็นเพลงที่ล้าสมัย เชื่องช้า โบราณ ฟังยาก ร้องยาก และเหมาะกับผู้สูงอายุ โดยเพลงในลักษณะอื่นๆมีความน่าฟังน่าร้องมากกว่า ส่วนในกรณีของผู้สอนในฐานะเป็นแกนนำ เป็นที่ปรึกษาและเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้วิจัยพบว่าครูผู้สอนในวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ไม่มีความรู้และทักษะในการสอน เช่น ครูบางคนไม่สามารถร้องเพลงไทยเดิมได้และขาดสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนไม่มีความมั่นใจในการสอน และมีเวลาสอนเนื้อหาบ่อยเกินไปถึงแม้ครูบางคนจะผ่านการอบรมการสอนเพลงไทยเดิมมาแล้วแต่ก็ยังประสบปัญหาดังกล่าวข้างต้น

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะปรับปรุงทั้งการเรียนและการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ไทยให้ดีกว่าเดิมโดยการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสื่อประสม โดยเน้นที่การเรียนการสอนเพลงไทยเดิมเพื่อทั้งสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังวัฒนธรรมไทยกับนักเรียน และแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในวิชานี้ โดยสื่อการเรียนการสอนที่จะผลิตขึ้นนั้นจะต้องใช้คุณสมบัติของเทคโนโลยีสื่อประสมเพราะจะทำให้สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตได้มีคุณสมบัติที่ทำให้ 1) ผู้เรียนเรียนได้รวดเร็ว 2) ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและจำได้มากขึ้น 3) สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี 4) ผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาการเรียนรู้อหรือข้ามเนื้อหาบางเนื้อหาที่เรียนแล้วไปได้ 5) ผู้เรียนมีวิธีแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเองได้ตลอดเวลา 6) ครูนำไปใช้ในการสอนและเป็นตัวอย่างในการสอนได้

นอกจากนี้ เทคโนโลยีสื่อประสมสอนเพลงไทยเดิมดังกล่าว จะถูกออกแบบโดยใช้ตัวแบบการสอนของกอร์แมนที่ออกแบบจากแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Gorman, 1974 อ้างถึงในจารึก ชุกติติกุล, 2549 : 70) โดยกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมตามแบบเมเกอร์ (Mager, 1962 อ้างถึงในจารึก ชุกติติกุล, 2549 : 26)

ปัญหาการวิจัย

1. นักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยตนเองส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

2. นักเรียนที่ยอมรับเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนมากกว่านักเรียนที่ไม่ยอมรับหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาต้นแบบเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เรียนได้ด้วยตัวเอง ด้วยเทคนิคแผ่นภาพลำดับเรื่อง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงไทยเดิมของนักเรียนที่เรียนด้วยเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาการยอมรับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัยนี้มี 2 ประการ ได้แก่

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงไทยเดิมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ยอมรับเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนมากกว่านักเรียนที่ไม่ยอมรับอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ขอบเขตของการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 กลุ่มประชากรคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านชะอำ จำนวน 160 คน ซึ่งมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านชะอำ ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้าน จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

2. เนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อประสมสอนเพลงไทยเดิม เป็นเนื้อหาวิชาดนตรีเรื่อง “เพลงไทยเดิม ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และแบ่งเนื้อหาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยเดิม

1.1 ความหมายของเพลงไทยเดิม

1.2 ประเภทของเพลงไทยเดิม

1.3 ประเภทของการขับร้อง

1.4 ประเภทของจังหวะ

2. หลักเบื้องต้นในการขับร้องเพลงไทย

2.1 มารยาทในการขับร้องเพลงไทยเดิม

2.2 ถ้อยคำและการเปล่งเสียง

2.3 การหายใจและการเอื้อนเสียง

2.4 เพลงแขกบรเทศ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิม สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพลงไทยเดิมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2.2 การยอมรับของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อต้นแบบเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งนักเรียนใช้เรียนด้วยตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิม หมายถึง บทเรียนคอมพิวเตอร์สอนเพลงไทยเดิมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอนวิชาดนตรีในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีลักษณะการนำเสนอข้อมูลที่หลากหลาย ในรูปแบบของการผสมผสานกันทั้งกราฟิก ข้อความ ตัวอักษร เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว โดยผู้เรียนและผู้สอนสามารถเลือกบทเรียนใดก่อนก็ได้ตามความสนใจของผู้เรียนในรูปแบบของแผ่นซีดี และสามารถโต้ตอบกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

2. เพลงไทยเดิม หมายถึง เพลงไทยเดิมที่แต่งขึ้นตามหลักของดนตรีไทย มีลีลาในการบรรเลงและการขับร้องแบบไทยโดยเฉพาะ คือจะมีเสียงเอื้อน ซึ่งเป็นการเปล่งเสียงเป็นทำนองสูงต่ำคล้ายให้เข้ากับทำนองของดนตรีโดยไม่มีเนื้อร้องหรือถ้อยคำบรรจุในเสียงนั้น ซึ่งช่วยให้เกิดความไพเราะ และช่วยให้เนื้อร้องชัดเจนขึ้นตามแบบฉบับของดนตรีไทย (กรมวิชาการ, 2527 : 55)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การสอนที่ใช้ในการวิจัยนี้

4. การยอมรับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง คะแนนการยอมรับเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้จากการใช้แบบประเมินการยอมรับของนักเรียนที่เรียนด้วยเทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน

2. ได้เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับผู้เรียน ผู้สอนวิชาดนตรี และผู้สนใจทั่วไปสำหรับเรียนได้ด้วยตนเอง

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อประสมในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

4. ได้ตัวแบบที่ดีที่จะพัฒนาซอฟต์แวร์เทคโนโลยีสื่อประสมสอนหลักการขับร้องเพลงไทยเดิมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

5. สามารถเพิ่มทักษะในการสอนให้กับผู้สอน เมื่อนำซอฟต์แวร์เทคโนโลยีสื่อประสมสอนเพลงไทยเดิมมาใช้ประกอบการสอนตามปกติ

6. ผู้ที่สนใจได้ศึกษาหาความรู้เรื่องหลักการขับร้องเพลงไทยเดิม หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติในด้านการขับร้องเพลงไทย เช่น หน่วยงานวัฒนธรรมจังหวัด วัฒนธรรมอำเภอ เป็นต้น